

Posudek vedoucího práce

M. Zikmundová, *Variety pejorativních oslovení v brazilské portugalštině*,

2024, 54 str.

Téma předkládané bakalářské práce je poměrně specifické, neboť autorka se zaměřila na oblast nespisovného jazyka a zabývala se problematikou pejorativních oslovení a nadávek v brazilské portugalštině. Vulgarismy, přestože jsou běžnou součástí každodenního jazyka, představují poměrně tabuizované téma a nepatří v oblasti portugalské lexikologie k běžně komentovaným tématům. Neexistuje tedy mnoho sekundárních pramenů, které by pomohly se v problematice zorientovat, a je tudíž třeba ocenit, že si bakalantka toto neotřelé téma vybrala a rozhodla se alespoň dílčím způsobem přispět k jeho prozkoumání.

Práci přehledně dělí na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se podrobně věnuje objasnění samotného konceptu spisovného a nespisovného jazyka a dále pak základních termínů jako je slang, argot, vulgarismus či nadávka. Zejména se soustředí na jejich portugalské protějšky (gíria, calão, insulto, palavrão, palavra tabu...), jelikož se ukazuje, že tyto termíny nejsou zdaleka tak jasně definovány, jak by se na první pohled zdálo, a že se jejich pojetí může dokonce lišit v evropské a brazilské portugalštině. Zmapování existujících termínů, rozlišení mezi českou/portugalskou/brazilskou terminologií a ujasnění základních konceptů, se kterými se bude v práci operovat, je tak zásadní nutností, která ospravedlňuje tuto možná až příliš obsáhlou kapitolu.

V praktické části se autorka soustředila především na to, jaká pejorativní oslovení můžeme v brazilské portugalštině najít, zda a jak je lze sémanticky klasifikovat a jak je ze subjektivního hlediska jejich uživatelů vnímaná míra jejich vulgárnosti. Tyto otázky zkoumala na poměrně rozsáhlém korpusu, který si sama sestavila a korpusový výzkum i osobně realizovala během svého pobytu v Brazílii.

Praktická část práce je tak rozdělena na kapitoly věnující se metodologii, kde autorka vysvětlí svůj postup při tvorbě dotazníku i potíže spojené s realizací dotazníkového šetření, a na kapitoly analyzující výsledky, které dotazníkové šetření přineslo. Stran metodologie je třeba podotknout, že realizace výzkumu tohoto typu naráží na značné obtíže, v první řadě na (ne)ochotu mluvčích používat vulgarismy a v druhé řadě na problematiku formulování samotných otázek, kdy není snadné nasměrovat respondenty k žádoucí odpovědi (což se také v dotazníku často projevilo a z reakcí bylo patrné, že respondent dotaz nepochopil). Navzdory jistému procentu odpovědí, které výsledky šetření relativizují, se však domnívám, že dotazníky poskytly i tak dost relevantních odpovědí, ze kterých lze vyvozovat závěry. Za drobné metodologické selhání nicméně považuji to, že v dotazníku není explicitní otázka na to, jak by Brazilci urazili ženu; otázku č. 6 sice autorka formuluje „jak byste urazili člověka, muže či ženu“, nicméně v její portugalské verzi je pouze „o homem“ a poskytnuté odpovědi rovněž jednoznačně poukazují na to, že respondenti uvádějí nadávky ve vztahu k mužům. Mohla by autorka u obhajoby doplnit, jak předpokládá, že by se nadávalo ženám? Dá se očekávat, že by se nadávky vázaly na sexualitu, nebo spíše na inteligenci?

Při samotné analýze se autorka soustředí převážně na frekvenci nadávek ve vztahu k jejich sémantice a následně zkoumá také míru hrubosti, kterou jim mluvčí subjektivně přisuzují. Tyto dvě kategorie se v závěru snaží propojit a ověřit tak, zda je přímá souvislost mezi sémantickým polem nadávky a mírou hrubosti, která je jí přikládána. Domnívám se, že navzdory mnohosti zahrnutých kritérií se autorce poměrně daří všechny údaje propojovat a z toho pak vyvozovat relevantní závěry. Cíle, které si stanovila v úvodu práce, tak podle mého názoru úspěšně naplnila a přehledně shrnula v závěru práce.

Po formální stránce práce obsahuje všechny náležitosti, je přehledně strukturovaná a obsahově srozumitelná. Dobrý dojem z práce ruší jen občasné formulační neobratnosti (zejména v teoretické části – např. str. 12 – „Z této definice vyplývá, že bývá argot nejčastěji považován za jazyk nesrozumitelný, či jazyk podvodníků, vyznačující se především svou schopností utajení významů, kdy se tato hlavní schopnost vyznačuje svým vzdorem a bojem vůči členům společnosti.“) a jazykové chyby (např. str. 7 „od J.Mrvi“).

Domnívám se, že předkládaná práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Zaobírá se originální problematikou a za využití vlastního terénního výzkumu se pokouší zvolené téma zpracovat pečlivě a systematicky. Práci tudíž doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou **výborně**.

V Olomouci, 28. 5. 2024

Mgr. Petra Svobodová, Ph.D.